

Nr 20.

Ankom till riksdagens kansli den 9 mars 1932 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om kringföringshandel och tillfällighetsförsäljning m. m. dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 22 januari 1932 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 41, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g om kringföringshandel och tillfällighetsförsäljning.

Härigenom förordnas som följer:

Om kringföringshandel.

1 §.

Vill någon, själv eller genom annan, kringföra varor till salu annorledes än å marknad, har han att därtill söka myndighets tillstånd.

Den, genom vilken försäljningen skall äga rum, skall vara godkänd av tillståndsmyndigheten.

2 §.

Tillstånd till kringföringshandel inom kommun, där sökanden är bosatt, eller inom kommun, där han driver fast handel, sökes i Stockholm hos överståthållarämbetet, i annan stad, där poliskammare finnes, hos denna, i övriga städer hos magistraten eller, där sådan icke finnes, stadsstyrelsen samt på landet hos länsstyrelsen i det län, inom vilket kommunen är belägen.

Juridisk person skall anses vara bosatt, där styrelsen har sitt säte, eller, om styrelse icke finnes, där huvudkontoret är beläget.

3 §.

Tillstånd till kringföringshandel utom kommun, som i 2 § sägs, sökes hos länsstyrelsen i det län, där kringföringshandeln skall äga rum.

4 §.

I ansökningen skall uppgivas arten av de varor, som skola försälas, samt genom vem försäljningen skall äga rum. Vid ansökningen skall fogas försäljares fotografi samt, där ansökningen göres av fysisk person, som icke är av myndigheten känd, intyg om sökandens redbarhet och ordentlighet.

5 §.

Uppfyller sökanden icke de villkor, som för idkande av handel i allmänhet äro gällande, eller finnes anledning antaga, att han icke är lämplig att handhava verksamheten, skall ansökningen avslås.

I annat fall än nu sagts må tillstånd till kringföringshandel enligt 2 § icke vägras, med mindre varorna ur hälsovårds-, ordnings-, säkerhets- eller liknande synpunkt anses icke böra kringföras till salu. Vid prövning av ansökning om tillstånd till kringföringshandel enligt 3 § skall främst beaktas, huruvida kringföringshandeln kan väntas medföra gagn eller olägenhet för allmänheten.

Tillståndsmyndigheten äger meddela de särskilda ordningsföreskrifter för försäljningens utövande, som kunna finnas erforderliga.

6 §.

Tillstånd till kringföringshandel enligt 3 § må icke utsträckas utöver ett kalenderår.

Avser tillståndet det län eller den del av länet, där kommun, som i 2 § sägs, är belägen, äger tillståndsinnehavaren rätt att utan särskilt tillstånd enligt nämnda paragraf driva kringföringshandel inom kommunen så länge tillståndet gäller.

7 §.

Såsom försäljare må icke den godkännas, som kan antagas vara därtill olämplig.

Om lämnat godkännande skall utfärdas särskilt bevis, försett med försäljarens fotografi.

8 §.

Utän hinder av bestämmelserna i denna lag må motor- och smörjoljor samt bränsle till salu kringföras, så ock följande varor, då de äro av inhemsk ursprung eller av övervägande inhemsk tillverkning:

jordbruks-, ladugårds-, mejeri- och liknande produkter ävensom andra trädgårdsprodukter än växtplanter och frö;

kött och köttvaror;

bageri- och konditorivaror, konfekt, choklad, karameller och pastiljer;

drycker, som avses i förordningen den 8 maj 1925 angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker, is och vatten;

vilda bär och blommor, svamp;

fångst från jakt och fiske; samt

hemslöjds- och hantverksalster, dock endast där kringföringen sker av tillverkaren eller av hans make eller barn under sexton år.

Vad nu sagts gäller icke konserver.

9 §.

Giver kringföringshandel, som i 8 § avses, anledning till anmärkning, må densamma förbjudas av myndighet, som, därest tillstånd enligt denna lag erfordrats, haft att pröva ansökningen. Beslutet länder till efterrättelse utan hinder av anförda besvär.

10 §.

Om kringföringshandel med vissa varor är särskilt stadgat.

Om tillfällighetsförsäljning.

11 §.

Handelsidkare må icke i annan kommun än den, där han driver fast handel, tillfälligtvis å auktion eller under hand annorledes än å marknad, mässa eller utställning avyttra lager av handelsvaror; dock att efter myndighets tillstånd sådan försäljning må äga rum, då fråga är om skadade eller för hastig förskämning utsatta varor eller varor, som tillhöra konkurs- eller dödsbo, så ock då eljest synnerliga skäl till försäljningen föreligga.

12 §.

Tillstånd enligt 11 § sökes hos länsstyrelsen i det län, där försäljningen skall äga rum.

I ansökningen skola tid och ort för försäljningen angivas. Vid ansökningen skall fogas förteckning å varulagret och, där sökanden icke till det av länsstyrelsen förda handelsregister anmält sin handelsrörelse, bevis, att sökanden behörigen anmält sig inom riket idka handel, samt, där ansökningen göres av fysisk person, som icke är av länsstyrelsen känd, intyg om sökandens redbarhet och ordentlighet.

13 §.

Beviljas tillstånd, skall länsstyrelsen med hänsyn till de uppgivna varornas myckenhet och värde samt antalet försäljningsdagar bestämma en avgift, ej under tjugufem eller över femhundra kronor, till varje kommun, inom vilken försäljningen skall äga rum.

Försäljningen må ej påbörjas, innan avgiften erlagts till länsstyrelsen.

14 §.

Utän hinder av bestämmelserna i denna lag må handelsidkare genom tillfällighetsförsäljning avyttra varor, som till följd av haveri eller liknande anledning eller i annat syfte än tillfällighetsförsäljning förts till försäljningsorten.

Gemensamma bestämmelser.

15 §.

Tillstånd eller godkännande enligt denna lag må av myndighet, som meddelat detsamma, återkallas, när helst anledning därtill förekommer. Beslutet länder till efterrättelse utan hinder av anförda besvär.

16 §.

Bevis om tillstånd enligt 11 § eller styrkt avskrift därav, så ock bevis om godkännande som försäljare skall av den, som utövar försäljningen, medföras och vid anfordran uppvisas.

17 §.

Den, som saluför varor utan tillstånd eller godkännande, då sådant erfordras, eller i strid mot förbud, som meddelats enligt 9 §, eller som överträder vad i 13 § andra stycket sägs, straffes med dagsböter.

För förseelse mot 16 § vare straffet böter från och med fem till och med etthundra kronor.

18 §.

Av olovligen saluhållna varor må allmän åklagare till säkerhet för gäldande av böter, som kunna komma att ådömas, där ej annan säkerhet ställes, taga i beslag så mycket, som skäligen kan anses i värde motsvara böternas belopp, dock högst ett tusen kronor.

Anställes ej åtal inom en månad från det beslag skedde, skall beslaget anses förfallet.

Finner åklagaren, att fara är för varornas förstörelse eller att kostnaden för deras förvarande skulle bliva större än skäligt är, skola de av åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös egendom är föreskrivet. Försäljningssumman skall nedsättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall om insättning i bankinrättning vidare gälla vad i 160 § utsökningslagen sägs.

19 §.

Den, som under tid, då han är ställd under åtal för förseelse, varom förmäles i 17 § första stycket, fortsätter samma förseelse, skall, när han varder därtill lagligen förvunnen, för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits, fällas till det ansvar, som är bestämt för sådan förseelse.

20 §.

Förseelse mot denna lag åtalas vid polisdomstol, där särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare eller, där sådan ej finnes, vid allmän domstol.

21 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmänna strafflagen.

22 §.

Angående utlännings rätt att idka handel gälla särskilda villkor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1933, då § 9 mom. 3—6 samt andra och tredje styckena av § 11 förordningen den 18 juni 1864 (nr 41 s. 1) angående utvidgad näringsfrihet skola upphöra att gälla.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till stadgande, som ersatts genom bestämmelse i denna lag, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

L a g

om ändring i förordningen den 18 juni 1864 (nr 41 s. 1) angående utvidgad näringsfrihet.

Härigenom förordnas, att i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet dels skall införas ett nytt stadgande av nedan angivet innehåll och betecknat med § 9 mom. 3 dels ock § 26 mom. 2, vilket lagrum senast ändrats genom förordning den 21 augusti 1914 (nr 171), skall erhålla den ändrade lydelse, som nedan anges:

§ 9.

Mom. 3. Om kringföringshandel och tillfällighetsförsäljning är särskilt stadgat.

§ 26.

Mom. 2. Utlänning må ej idka kringföringshandel utom kommun, där han efter erhållet tillstånd driver fast handel. Angående utlännings rätt till kringföringshandel inom kommun, som nu sagts, gälle vad om kringföringshandel är särskilt stadgat.

Tillfällighetsförsäljning må av utlänning, ändå att han undfått tillstånd att här i riket idka handelsrörelse, icke verkställas, utan att Kungl. Maj:t på grund av ingången traktat därtill lämnat särskilt tillstånd. Sådant sökes i enahanda ordning, som i mom. 1 av denna § sägs; och gälle härvid i övrigt vad om tillfällighetsförsäljning är särskilt stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1933.

I samband med denna proposition har utskottet förehaft tre i anledning därav väckta motioner, nämligen

nr 285 i första kammaren av herr *Nylander m. fl.*,

nr 412 i andra kammaren av herr *Petersson* i Lerbäcksbyn *m. fl.* samt

nr 413 i andra kammaren av herr *Magnusson* i Skövde.

I motionerna I: 285 och II: 412, vilka äro likalydande, hemställes, att riksdagen vid bifall till propositionen måtte besluta, att i 8 § av förstnämnda lagförslag orden »dock endast där kringföringen sker av tillverkaren eller av hans make eller barn under sexton år» icke måtte ha avseende på hemslöjdsalster.

I motionen II: 413 hemställes, att riksdagen måtte besluta sådan ändring av propositionen, att vissa i motionen angivna synpunkter i fråga om kringföringshandel med växtplanter förverkligas, samt att vederbörande utskott måtte verkställa därför erforderlig förändring av lagtexten.

Angående det närmare innehållet av motionerna får utskottet hänvisa till redogörelsen här nedan.

**Lag-
förslagets
tillkomst.**

Vid upprepade tillfällen under de senaste årtiondena ha från köpmanna- och hantverkarhåll framställningar gjorts hos Kungl. Maj:t om revision av gällande näringsfrihetslagstiftning. Som önskemål har därvid framhållits, bland annat, att viss yrkesskicklighet och bokföringskunskap borde fordras för rätt till självständig näringsutövning, att rätt till gårdfarihandel och möjlighet att verkställa s. k. realisationer utom hemorten måtte begränsas samt att gällande lag angående handelsregister, firma och prokura måtte i vissa hänseenden omarbetas.

Sedan kommerskollegium den 2 juni 1913, efter hörande av representativa sammanslutningar inom handel, industri och hantverk ävensom rikets länsstyrelser, avgivit utlåtande över då föreliggande framställningar och därvid tillstyrkt åtgärder för upptagande av det begärda revisionsarbetet samt Sveriges hantverksorganisation härefter i en den 31 december 1920 dagteknad skrift gjort ytterligare framställning i saken, underställdes ärendet den 25 februari 1921 av dåvarande chefen för handelsdepartementet Kungl. Maj:ts prövning. Efter att ha i korthet erinrat om innehållet i berörda framställningar uttalade departementschefen därvid, att kraven på en revision av näringsfrihetsförordningen och därmed sammanhängande författningar syntes honom icke längre böra lämnas åsido. Revisionsarbetet torde emellertid böra föregås av en ingående utredning rörande tillämpningen av nu gällande bestämmelser i ämnet och önskemålen beträffande deras omarbetning. I anledning av vad departementschefen sålunda anförde och på dennes hemställan uppdrog Kungl. Maj:t åt revisionssekreteraren, numera generaldirektören Torsten Nothin att verkställa berörda förberedande utredningsarbete. Sedan Nothin i oktober 1921 utnämnts till statsråd, förordnades t. f. revisionssekreteraren Olof Hæggström att tillsvidare fullfölja utredningsuppdraget. Under arbetets gång inhämtades yttrande från handelskamrar och andra näringsorganisationer samt från länsstyrelser och magistrater på grundval av ett upprättat cirkulär, däri frågor

uppställt angående vederbörandes önskemål i särskilda hänseenden beträffande ändringar i gällande lagstiftning å området. Den 24 november 1922 beslöts emellertid, i samband med då vidtagna allmänna inskränkningar i kommittéväsendet, att utredningsarbetet skulle från och med den 1 januari 1923 vila och därefter icke utan Kungl. Maj:ts särskilda medgivande upptagas.

Sedan härefter olika näringskorporationer vid upprepade tillfällen, bland andra Sveriges hantverksorganisation i en den 11 augusti 1924 dagtecknad skrift, hemställt om revisionsarbetets återupptagande, uppdrog Kungl. Maj:t den 27 september 1924 åt kommerskollegium att i huvudsaklig överensstämmelse med vissa av föredragande departementschefen angivna riktlinjer fullfölja det för en revision av gällande näringslagstiftning erforderliga utredningsarbetet samt till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, som av utredningen kunde föranledas. Enligt de angivna riktlinjerna skulle till en början den redan påbörjade undersökningen rörande tillämpningen av nu gällande bestämmelser av näringsrättslig natur slutföras. Vidare skulle de olika önskemål, som från näringsidkarehåll och eljest under årens lopp till statsmakterna framförts, göras till föremål för ingående och allsidig prövning. Särskilt borde därvid det omstridda spörsmålet rörande stadgande av speciella kompetensvillkor för rätt till utövning av hantverks- och handelsverksamhet upptagas till förutsättningslöst övervägande. Vad frågans mera formella sida anginge, hade kollegium att undersöka, huruvida icke för vinnande av större överskådlighet ett sammanförande av de nu på en mångfald olika författningar spridda näringsrättsliga bestämmelserna i större eller mindre omfattning kunde äga rum, liksom ock huruvida icke åt vissa av dessa bestämmelser kunde givas en tydligare och efter moderna förhållanden bättre anpassad avfattning. I anslutning till ifrågasvarande uppdrag ha vidare till kollegium överlämnats åtskilliga sedermera hos Kungl. Maj:t gjorda framställningar rörande till utredningen hörande spörsmål. Genom direkt hänvändelse till kollegium ha därjämte från skilda håll framställts önskemål i ärendet.

I utlåtande den 24 oktober 1928¹ lämnade kommerskollegium en översikt över de särskilda frågornas dåvarande läge jämte olika framkomna reformförslag och angav de huvudsakliga riktlinjer, efter vilka enligt kollegii mening en författningsrevision borde företagas, samt hemställde, att de av kollegium sålunda utvecklade principerna i huvudsak måtte läggas till grund för förslag till ny näringsfrihetsförordning.

Den 26 april 1929 underställde dåvarande chefen för handelsdepartementet ärendet Kungl. Maj:ts förnyade prövning samt anförde därvid, att det vid de överväganden, som ägt rum inom departementet, visat sig, att ställningstagande till de av kommerskollegium skisserade riktlinjerna för en revision av näringsfrihetsförordningen och därmed sammanhängande författningar svårigen kunde äga rum, innan formulerade förslag till författningsbestämmelser föreläge. Efter hemställan av departementschefen lämnades honom därför be- myndigande att tillkalla högst två sakkunniga för att inom departementet biträda med upprättande av förslag till lagtext.

¹ Tryckt som bilaga till Kommersiella Meddelanden 1928 nr 21.

Sedan revisionssekreteraren William Hemberg, vilken med stöd av nämnda bemyndigande tillkallats, på grundval av kommerskollegii berörda utlåtande utarbetat preliminära utkast till näringslag och till ändringar i lagen den 13 juli 1887 angående handelsregister, firma och prokura, ha yttranden över utkasterna avgivits av samtliga länsstyrelser, av magistrater och stadsstyrelser i rikets städer samt av åtskilliga andra myndigheter och sammanslutningar. Sedan samtliga i ärendet inkomna yttranden och skrifter överlämnats till kommerskollegium, har kollegium den 6 juni 1931 avgivit utlåtande över utkasterna (S. O. U. 1931: 13).

I den nu föreliggande propositionen föreslås lagstiftning endast rörande vissa av de frågor, som varit föremål för det ovan nämnda utredningsarbetet. För den därvid i första hand behandlade frågan om uppställande av vissa legala kompetensvillkor för rätt att idka handel eller hantverk — bokföringskunskap, viss tids praktik m. m. — lämnas i propositionen (sid. 15—39) en utförlig redogörelse, vilken utmynnar i att departementschefen på anförda skäl förordar, att bestämmelser härom icke upptagas i lagstiftningen. Frågan om näringsregistreringens omläggning har ansetts lämpligen böra upptagas i samband med en blivande revision av lagen den 13 juli 1887 angående handelsregister, firma och prokura, vilken fråga ansetts icke vara i det läge, att den i detta sammanhang kan företagas till slutlig prövning. Revision av bestämmelserna om utlännings rätt att här i riket idka näring har synts icke för närvarande lämpligen böra ifrågakomma. Beträffande slutligen tanken på en mera enhetligt ordnad näringslagstiftning genom sammanförande av de på olika författningar splittrade bestämmelserna i ämnet uttalar departementschefen, att en sådan ordning visserligen ur teoretisk synpunkt kunde synas motiverad men att detta numera syntes få anses praktiskt ogenomförbart på grund av mängden och omfattningen av de specialförfattningar, som efter hand tillkommit.

Bland de skilda spörsmål, som under utredningsarbetet varit föremål för behandling, ha härefter återstått endast frågorna om gårdfarihandel och om s. k. realisation utom hemorten, beträffande vilka former av handel departementschefen ansett vissa ändringar i gällande bestämmelser vara påkallade. Då de nya stadgandena ansetts icke lämpligen kunna inpassas i näringsfrihetsförordningen och då en fullständig omarbetning av denna förordning icke synts vara lämplig, ha inom departementet utarbetats och till lagrådet remitterats förslag till en särskild lag om kringföringshandel och tillfällighetsförsäljning och till en lag om vissa följdändringar i näringsfrihetsförordningen (se prop. sid. 92 o. f.). Efter lagrådets yttrande ha förslagen undergått vissa jämkningar.

Kringföringshandel.
Gällande rätt.

Allt sedan tillkomsten av 1864 års näringsfrihetsförordning har gällt, att för rätt att idka grosshandel eller försälja varor i bod eller från annat upplagsställe eller att med biträde av annan än hustru och hemmavarande barn till avsalu tillverka fabriks- och hantverksarbeten eller såsom yrke utöva annan hantering erfordras *anmälan* hos myndighet. Vid anmälan skall enligt gällande

bestämmelser fogas bevis, att sökanden råder över sig och sitt gods, d. v. s. icke är omyndig eller försatt i konkurs. För gift kvinna gäller i vissa fall särskilda bestämmelser.

Ursprungligen fordrades ej heller annat än anmälan av den som ville, »själv eller genom annan, utom den ort, där han är bosatt, kringföra varor till salu annorledes än å marknad». Efter vissa år 1887 vidtagna ändringar i näringsfrihetsförordningen skall emellertid för sådan handel, för vilken då infördes beteckningen gårdfarihandel, sökas *tillstånd* hos länsstyrelsen i det län, där försäljningen skall försiggå. Genom en förordning 1908 har dock i dessa bestämmelser — som ursprungligen avsågo all handel av förevarande slag utom hemorten — gjorts en jämkning såtillvida, att den, som anmält sig till handelsidkande, har rätt att utan tillstånd driva gårdfarihandel å ort, där på grund av dylik anmälan kontor av stadigvarande beskaffenhet inrättats.

Vid ansökning om tillstånd till gårdfarihandel skall sökanden (§ 9 mom. 4 i näringsfrihetsförordningen) förete intyg om redbarhet och ordentlighet samt bevis, att han råder över sig och sin egendom. I stället för detta bevis skall företes, om sökanden är handlande, bevis att han inom riket idkar handel, och, om sökanden är gift kvinna samt mannens samtycke är erforderligt, bevis därom. Önskar sökanden använda biträden, skola även beträffande dem motsvarande intyg och bevis företes. Därest vid prövning av betygens innehåll och i övrigt förekommande omständigheter tillståndet beviljas, skall i beviset därom tillståndstiden samt sökandens och biträdenas utseende och ålder angivas. Tillstånd kan endast beviljas för kalenderår eller del därav.

Från tillståndstvånget stadgar näringsfrihetsförordningen vissa undantag. Enligt 11 § 3 st. är det sålunda en var medgivet att utan anmälan eller tillstånd till salu kringföra livsfrönödenheter, jordbruks- och ladugårdsprodukter samt alster av inhemsk hemslöjd. I andra stycket av samma paragraf stadgas, att den, som anmält sig till idkande av fabrik eller hantverk, äger att själv eller genom hustru eller hemmavarande barn till salu kringföra sina egna tillverkningar, därvid dock försäljaren skall medföra prästbetyg och visst intyg.

För kringföringshandel *inom* den ort, där den som driver handeln är bosatt eller idkar fast handel, finnas icke några särskilda föreskrifter i näringsfrihetsförordningen. Sådan handel är alltså helt fri.

I propositionen (sid. 51 o. f.) lämnas vissa uppgifter angående antalet beviljade gårdfarihandelsrättigheter inom de olika länen. Av dessa uppgifter framgår bland annat, att sammanlagda antalet sådana rättigheter under det sista årtiondet småningom nedgått, från 1 794 år 1922 till 1 148 år 1930. I propositionen uttalas, att orsaken härtill givetvis är att söka i länsstyrelsernas restriktiva politik vid ansökningarnas prövning. Enligt från länsstyrelserna inhämtade uppgifter tillämpa de samtliga numera den praxis, att tillstånd till gårdfarihandel endast meddelas förutvarande tillståndsinnehavare. Härutöver ha dock en del länsstyrelser undantagsvis beviljat nya tillstånd vid särskilt ömmande omständigheter, då andra förvärvsmöjligheter icke stått sökanden till

Tillämpningen i praxis.

buds. Som exempel på dylika omständigheter ha angivits, att sökanden genom kroppsligt lyte eller icke smittsam sjukdom är oförmögen att genom kroppsarbete försörja sig.

Propositionen.

Kringföringshandel utom hemorten.

Vid remissen till lagrådet erinrade departementschefen (sid. 39 o. f.) om de anmärkningar, som framställts mot den nuvarande ordningen på detta område, samt redogjordes för de under förarbetena framställda förslagen och däröver avgivna yttranden, varefter departementschefen rörande kringföringshandel utom den ort, där den som bedreve handeln vore bosatt eller idkade fast handel, anförde följande:

Departementschefen.

»Den av mig lämnade redogörelsen för länsstyrelsernas nuvarande praxis vid prövning av inkomna ansökningar om tillstånd att till salu kringföra varor utom hemorten utvisar, att länsstyrelserna som regel icke bevilja nya ansökningar utan endast medgiva förnyelse år från år av tidigare lämnade tillstånd. Anledningen till att samtliga länsstyrelser sålunda ansett sig kunna på ett restriktivt sätt tillämpa gällande bestämmelser torde ligga däri, att något egentligt behov av denna handel icke befunnits föreligga. Vad under utredningen framkommit synes mig också giva vid handen, att ett förbud för kringföringshandel i den form den hittills plägat utövas, d. v. s. den egentliga gårdfarihandeln, knappast skulle medföra några nämnvärda olägenheter. Med hänsyn till nutidens goda kommunikationsmöjligheter medelst tåg, omnibussar, automobiler, båtar och telefon och då jämväl affärsbutiker för de vanligare förnödenheterna numera torde finnas praktiskt taget överallt, där en mera sammanträngd bebyggelse uppkommit, torde allmänheten i stort sett icke längre hava något egentligt behov av denna handelsform.

Emellertid har, som framhållits av kommerskollegium och i en del andra yttranden, kommunikationsmedlens utveckling också föranlett uppkomsten av en ny art av kringföringshandel, i det affärsföretag av skilda slag börjat driva dylik handel genom utsända försäljare, som i automobil medföra de saluhållna varorna. I vårt land har denna försäljningsform hittills tagit föga omfattning, men på sina håll i utlandet förekommer sådan handel i tämligen stor utsträckning. Sålunda har t. ex. i Schweiz bildats ett större affärsföretag inom livsmedelsbranschen, som huvudsakligen driver kringföringshandel medelst särskilda för ändamålet inredda automobiler, vilka efter på förhand kungjord tidtabell besöka olika orter, där försäljningen på viss av myndigheterna anvisad plats sker direkt från bilen. Kunderna få infinna sig vid bestämda hållplatser och uppsökas sålunda icke i hemmen såsom vid kringföringshandeln annars plägar vara fallet. Liknande handelsföretag finnas i Amerika, där de gå under namnet »chain travelling stores».

För närvarande torde väl behov av dylika handelsformer med försäljning från rörliga lager icke i större utsträckning föreligga här i landet. Det är också min fasta övertygelse, att den bofasta handeln alltjämt i regel skall visa sig bäst ägnad att handhava varuförmedlingen och att på ett bestående sätt tillgodose den konsumerande allmänhetens intressen. Emellertid torde icke kunna förnekas, att beträffande vissa orter eller vissa varor förhållan-

dena kunna så gestalta sig, att kringföringshandel i dess nyare former skulle kunna lända till allmänhetens båtnad. Av denna anledning anser jag icke tillräddligt, att man nu genom ett förbud mot all slags kringföringshandel skulle redan på förhand omöjliggöra en utveckling, om vars gagn det ännu torde vara för tidigt att fälla något säkert omdöme. Som kommerskollegium framhållit kan någon gränslinje svårligen dragas mellan gårdfarihandel i äldre bemärkelse och dessa mera moderna former av försäljningsverksamhet. Vid sådant förhållande, och då det uppenbarligen icke lärer kunna komma i fråga att — frånsett vissa förnödenhetsvaror, till vilka jag senare återkommer — lämna kringföringshandeln helt fri, har det syntts mig lämpligast, att det nuvarande tillståndstvånget bibehålles.

Enligt kommerskollegii i dess principutlåtande avgivna förslag och det på grundval därav utarbetade författningsutkastet skulle länsstyrelsernas nuvarande fria provningsrätt vid avgörandet av ansökningar om tillstånd till gårdfarihandel i betydlig mån inskränkas. Länsstyrelserna skulle sålunda endast hava att tillse, att sökande fyllde vissa i lagen uttryckligen angivna subjektiva förutsättningar. Vore så förhållandet, skulle visserligen enligt utkastet ansökning ändock kunna avslås, om verksamheten kunde väntas medföra olägenhet för allmänheten, men hänsyn finge icke tagas till ortens behov av dylik handel eller andra liknande omständigheter. Denna ståndpunkt synes främst hava varit föranledd därav, att det ansågs angeläget förebygga, att vid provningen hänsyn toges till den konkurrens med den bofasta handelskåren, som verksamheten kunde förväntas medföra. Av kommerskollegii senare utlåtande i ämnet framgår emellertid, att kollegium vid den förnyade provning, som i samband med utlåtandets avgivande ägnats förevarande spörsmål, funnit sig böra förorda, att länsstyrelserna måtte tillerkännas fri provningsrätt, därvid kollegium för vinnande av önskvärd enhetlighet dock ansett lämpligt, att Kungl. Maj:t i cirkulär till länsstyrelserna fastställde vissa närmare direktiv för provningen.

Enligt min uppfattning kan det knappast vara lämpligt att helt lämna ortsförhållandena ur räkningen vid bedömandet av ansökningar om kringföringshandel. Särskilt torde vid provningen böra beaktas, huruvida kringföringshandeln kan bliva till nytta för den konsumerande allmänheten i de trakter, där kringföringen är avsedd att äga rum. I våra vidsträckta skärgårdar med deras mångenstädes mindre tillfredsställande kommunikationsförhållanden kan kringföringshandel med vissa varor sålunda befinnas vara av behovet påkallad. Detsamma gäller även andra trakter, där varuförmedlingen genom detaljhandeln icke kan anses ordnad på ett för allmänheten nöjaktigt sätt, eller då kringföringshandeln avser varor, som icke saluhållas av ortens affärsmän. Det torde icke heller kunna förnekas, att omständigheterna även i andra fall kunna vara sådana, att en välskött kringföringshandel med vissa varor — jag tänker då närmast på kringföringshandeln i dess modernare former — kan tänkas vara till fördel för den konsumerande allmänheten. Att emellertid utöver de av mig nyss angivna allmänna riktlinjerna för provning av ansökningar om kringföringshandel uppställa detaljerade föreskrifter, som skulle kunna passa

in på det levande livets mångskiftande förhållanden, erbjuder uppenbarligen betydande vanskligheter. Mest ändamålsenligt torde vara att låta länsstyrelserna, som sitta inne med kännedom om de lokala förhållandena, få en relativt fri prövningsrätt. Emellertid lärer för vinnande av en enhetlig praxis vara önskvärt, att vissa huvudgrunder angivas för länsstyrelsernas bedömande av hithörande ärenden. I sådant hänseende torde böra stadgas, *att ansökning om kringföringshandel skall avslås, om anledning finnes antaga, att sökanden icke är lämpad att handhava verksamheten, ävensom att tillstånd icke må beviljas, med mindre kringföringshandeln vid prövning av förekommande omständigheter finnes kunna bliva till gagn för allmänheten.*

Att skyldighet föreligger att vid verksamhetens utövande iakttaga vederbörligen utfärdade ordnings- och hälsovårdsföreskrifter torde ligga i öppen dag. Särskilt må framhållas, att sådana allmänna ordningsstadganden, som tillkommit med stöd av 20 § ordningsstadgan för rikets städer, kunna innehålla föreskrifter rörande kringföringshandel. Härutöver torde åt tillståndsmyndigheten böra inrymmas befogenhet att lämna de särskilda ordningsföreskrifter för försäljningens utövande, som i det särskilda fallet kunna finnas erforderliga.»

Lagrådet. Mot vad sålunda föreslagits i fråga om länsstyrelsens prövningsrätt framställdes emellertid erinran av tre av lagrådets ledamöter, vilka anförde:

»Enligt förslaget är länsstyrelsens rätt att meddela tillstånd till kringföringshandel utom hemkommunen synnerligen begränsad. Den fria prövningsrätt, som för närvarande tillkommer länsstyrelsen, var i det preliminära utkastet till näringslag i huvudsak bibehållen. Det föreskrevs blott, att ansökningen skulle avslås, om det föreläge anledning antaga, att kringföringshandeln skulle komma att utgöra förevändning för tiggeri eller lösdriveri eller att sökanden eljest icke vore lämpad att utöva dylik verksamhet, eller om verksamheten på annan grund kunde väntas medföra olägenhet för allmänheten. Mot utkastets ståndpunkt framhölls av åtskilliga myndigheter och korporationer, att den föreslagna bestämmelsen skulle för länsstyrelserna medföra svårighet att på ett så restriktivt sätt som för närvarande behandla ifrågavarande ansökningar och att den successiva avveckling av gårdfarihandeln, som i stort sett påginge, skulle förhindras. Enligt det nu framlagda förslaget skall tillstånd till kringföringshandel utom hemorten icke beviljas, med mindre handeln vid prövning av förekommande omständigheter finnes kunna bliva till gagn för allmänheten. Med det krav på positiva skäl för antagandet, att den kringföringshandel till vilken tillstånd sökes skall lända till gagn för allmänheten, som torde bliva en följd av den föreslagna bestämmelsen, synes denna kunna lägga betydande hinder i vägen för utvecklingen av de nya handelsformer med försäljning från rörliga lager, som under ärendets beredning omnämnts. Då någon gränslinje svårigen kan dragas mellan gårdfarihandel i äldre bemärkelse och dessa mera moderna former av försäljningsverksamhet, torde — på sätt jämväl departementschefen framhållit — länsstyrelserna böra tillerkännas relativt fri prövningsrätt i hithörande frågor. Och det synes vara tillräckligt, om det i lagen uttalas, *att vid prövningen bör*

främst beaktas, huruvida den kringföringshandel, till vilken tillstånd sökes, kan väntas medföra gagn eller olägenhet för allmänheten. Kan handeln väntas medföra gagn, skall tillstånd naturligen beviljas, medan tillstånd skall vägras, om den kan väntas medföra olägenhet. Genom att medgiva länsstyrelserna fri prövningrätt i de fall, då ett bestämt omdöme i ena eller andra riktningen ej kan fällas, torde med hänsyn till nuvarande praxis det ej kunna befaras, att den avveckling av gårdfarihandeln i dess äldre form, som pågår, kommer att förhindras, medan å andra sidan större möjlighet finnes för länsstyrelserna att lämna skäligt utrymme för utvecklingen av de moderna former av kringföringshandel, mot vilka sådana anmärkningar ej kunna riktas som mot den egentliga gårdfarihandeln. En jämkning av förslaget i den riktning ovan antytts bör därför enligt vår mening vidtagas.»

Den fjärde ledamoten av lagrådet förordade på anförda skäl bestämmelser, innebärande ytterligare begränsning i länsstyrelsernas rätt att avslå ansökningar om kringföringshandel (prop. sid. 135 o. f.).

Propositionen innebär en anslutning till förstnämnda lagrådsledamöters förslag. Departementschefen anför härutinnan, att det visserligen syntes föga sannolikt, att de direktiv för länsstyrelsernas prövning av förekommande ansökningar, som upptagits i det till lagrådet remitterade förslaget, skulle kunna så tillämpas, att hinder därigenom upprestes för en sund utveckling av modernare former av ambulerande handelsverksamhet, men att, då en mera fri prövningrätt vid ansökningarnas behandling onekligen kunde vara till fördel ur praktisk synpunkt, funne departementschefen sig böra biträda det av tre ledamöter i lagrådet framställda förslaget i denna del.

I förevarande avseenden innehåller således lagförslaget, att den som, själv eller genom annan, vill kringföra varor till salu annorledes än å marknad utom kommun, där han är bosatt, eller kommun, där han driver fast handel, har att därtill söka tillstånd hos länsstyrelsen i det län, där kringföringshandeln skall äga rum (1 och 3 §§), att ansökningen skall avslås, om det finnes anledning antaga, att sökanden icke är lämplig att handhava verksamheten (5 § första stycket), att i övrigt vid prövning av ansökningen främst skall beaktas, huruvida kringföringshandeln kan väntas medföra gagn eller olägenhet för allmänheten (5 § andra stycket), samt att länsstyrelsen äger meddela de särskilda ordningsföreskrifter för försäljningens utövande, som kunna finnas erforderliga (5 § tredje stycket).

För underlättande av länsstyrelsernas prövning av kringföringshandelns betydelse för allmänheten föreskrives i förslaget, i motsats till gällande rätt, att i ansökningen skall uppgivas arten av de varor, som skola försäljas (4 §). Det nuvarande kravet på intyg om sökandens redbarhet och ordentlighet har jämkats såtillvida, att sådant intyg skall företes endast, där ansökningen göres av fysisk person, som icke är av myndigheten känd (4 §). Företeende av intyg, att sökanden råder över sig och sin egendom (s. k. konkurs- och myndighetsbevis), skulle ej heller längre vara obligatoriskt. Såsom en formell förutsättning för erhållande av tillstånd skulle visserligen alltjämt gälla, att sökanden uppfyller de villkor, som för idkande av handel i allmänhet äro gällande (5 §

Lag-
förslaget.

första stycket), men utredning härom antages som regel bliva tillgänglig för länsstyrelsen utan att nämnda bevis skulle påfordras. I överensstämmelse med gällande föreskrifter upptager förslaget en bestämmelse, att tillstånd till kringföringshandel av förevarande slag icke må utsträckas utöver ett kalenderår (6 §).

Såsom förut erinrats skall sökanden enligt nuvarande bestämmelser, därest han vid kringföringshandeln vill använda biträden, även rörande dessa förete intyg om redbarhet och ordentlighet samt bevis, att de råda över sig och sin egendom. Någon prövning av dessa personer sker i övrigt icke för närvarande. Förslaget innebär den nyheten, att den, genom vilken försäljningen skall äga rum, skall vara godkänd av tillståndsmyndigheten (1 §). På grund härav skall i ansökningsen om tillstånd lämnas uppgift å försäljarna (4 §). Härtill må icke den godkännas, som kan antagas vara därtill olämplig. Om lämnat godkännande skall utfärdas särskilt bevis (7 §). I stället för gällande bestämmelser om upptagande i sökandens tillståndsbevis av beskrivning på utseendet jämte åldersuppgift för såväl sökanden som försäljarna föreslås, att vid ansökningsen skall fogas försäljares fotografi och att detta skall införas i det för honom utfärdade beviset. Vill sökanden själv kringföra varorna, skall — enligt vad departementschefen uttalar — för honom gälla vad som stadgats om försäljare.

Tillståndsbevis för idkande av kringföringshandel skulle — i likhet med vad som nu gäller — komma att betinga ett pris av tio kronor. Bevis om godkännande av försäljare skulle komma att kosta två kronor 50 öre.

Kringföringshandel inom hemorten.

Kringföringshandel inom hemorten eller den ort, där vederbörande driver fast handel, är såsom förut erinrats för närvarande helt fri.

I propositionen (sid. 52 o. f.) redogöres för de anmärkningar, som i detta avseende framkommit, de i anledning därav utarbetade förslagen samt däröver avgivna yttranden, varefter departementschefen anför:

Departementschefen.

»Vad angår kringföringshandel inom vederbörandes hemort samt, om han är handlande, inom den ort, där han utövar sin fasta rörelse, lärer med hänsyn till de anmärkningar, som från skilda håll anförts mot dylik ambulering, även denna form av kringföringshandel böra underkastas viss rättslig reglering.

Härvid gäller det att tillse, att den enskildes utkomstmöjligheter och rörelsefrihet vid utövande av handelsyrket icke i onödan beskäras, samtidigt som allmänhetens berättigade krav på undanröjande av de obehag och olägenheter, som vållas genom kringvandrande försäljares mer eller mindre påträngande utbudande av allehanda varor i hem och arbetslokaler, i möjligaste mån tillgodoses.

Vid övervägande av detta spörsmål har jag kommit till den slutsatsen, att jämväl kringföringshandeln inom hemorten bör göras beroende av tillstånd, som lämpligen synes böra meddelas av ortens polismyndighet, men att sådana direktiv därvid böra uppställas för myndighetens prövningsrätt, att en ansökningsen endast i undantagsfall och då särskild anledning därtill förekommer må

avslås. Liksom vid kringföringshandel utom hemorten bör ansökning icke beviljas, då anledning finnes antaga, att sökanden icke är lämpad att handhava verksamheten. Som exempel på ett dylikt avslagsskäl kan anföras, att verksamheten förväntas utgöra förevändning för bettleri och lösdriveri. Härigenom skulle således den s. k. dörrknackarhandeln i dess mest påtalade form kunna bliva i viss mån förhindrad. Ej heller torde tillstånd böra meddelas, om de varor sökanden avser att försälja äro av sådan beskaffenhet, att de ur hälsovårds-, ordnings-, säkerhets- eller liknande synpunkt anses icke böra utgöra föremål för kringföringshandel. Att härutöver ytterligare inskränka denna för närvarande helt fria kringföringshandel synes mig icke tillrådligt. Dock lär tillståndsmyndigheten även ifråga om dylik handel böra tillerkännas befogenhet att meddela de särskilda ordningsföreskrifter för försäljningens utövande, som kunna finnas erforderliga.

I det preliminära författningsutkastet föreslogs, som förut nämnts, att kringföringshandel i stad icke skulle få ske inomhus, med mindre polismyndigheten därtill lämnat tillstånd. Häremot hava invändningar gjorts i flera yttranden. Även enligt min mening vore ett dylikt stadgande ägnat att väcka betänkligheter. Då flertalet varor näppeligen kunna försälas på detta sätt annat än genom utbudande inomhus, skulle det innebära ett allt för stort avsteg från den allmänna näringsfriheten att genom ett stadgande av denna innebörd hindra en person, mot vars lämplighet att bedriva kringföringshandel ingen anmärkning förekommer, att, om han så finner för sig tjänligt, på detta sätt bereda sig utkomst. Jag anser mig därför icke kunna förorda utkastets förslag härutinnan. I detta sammanhang må emellertid framhållas, att tillståndsmyndigheten med stöd av sin rätt att meddela erforderliga ordningsföreskrifter för försäljningens utövande kan föreskriva, att viss kringföringshandel endast må försiggå utomhus.»

I fråga om den myndighet, som skulle komma att pröva ansökningar av **Lagrådet**. ifrågavarande slag, anmärkte en ledamot av lagrådet:

»Enligt gällande bestämmelser ankommer å länsstyrelsen att beträffande såväl städer som landsbygd pröva ansökningar om tillstånd att idka gårdfarihandel inom länet. Då det remitterade förslaget nu avser att införa den nyhet, att tillstånd skall erfordras jämväl i fråga om kringföringshandel, som någon vill idka inom den kommun, där han är bosatt eller driver fast handel, har prövningen av ansökan härom förlagts till den lokala polismyndigheten. Härav följer, att den, som har för avsikt att utöva dylik handel både i sin egen och i en eller flera andra kommuner inom länet, har att hänvända sig till två olika myndigheter. Olägenheterna av denna, såsom det förefaller, över hövan invecklade ordning torde vara uppenbara med hänsyn ej blott till att sökanden härigenom onödigt betungas utan även till att prövningen, vilken enligt min mening bör ske efter enhetlig grund, icke kommer att äga rum i ett sammanhängande ärende. Avgörandet synes i dylika fall böra tillkomma länsstyrelsen. Av den redogörelse, som i remissprotokollet lämnas för den nuvarande handläggningen av dessa ärenden, lärers nog samt framgå önskvärdheten av att inom ej alltför små förvaltningsområden likartade principer vinna tillämpning. Be-

tydelsen härav ökas i den mån kringföringshandeln börjar utövas i mer affärs-
mässiga former än förr och därmed träder i skarpare motsättning till den bo-
fasta handeln. Särskilt vad landsbygden angår torde anledning saknas att
låta avgörandet ligga hos annan myndighet än länsstyrelsen ens i de sannolikt
tämligen fåtaliga fall, då tillståndet avser enbart sökandens hemkommun. Otvi-
velaktigt ställer sig detta spörsmål annorlunda, när ansökningen är på samma
sätt begränsad till en stad. Förutsättningarna för kringföringshandeln äro i
allmänhet då väsentligen andra än när frågan gäller sådan handel på lands-
bygden eller i stad och på landsbygd i förening; ansökning, som avser endast
sökandens hemstad, synes lämpligen kunna prövas av magistraten eller stads-
styrelsen med länsstyrelsen såsom besvärinstans.»

En annan ledamot av lagrådet förklarade sig såtillvida vara ense med först-
nämnde ledamot, att han ansåge, att i fall, då sökanden ville driva kringfö-
ringshandel såväl inom som utom sin hemkommun, av länsstyrelsen beviljat till-
stånd till kringföringshandel inom det län eller den del av länet, där nämnda
kommun vore belägen, borde medföra rätt för sökanden att utan särskilt till-
stånd driva kringföringshandel jämväl inom hemkommunen under den tid läns-
styrelsens tillstånd gällde.

Lag-
förslaget.

De sålunda inom lagrådet gjorda anmärkningarna ha beaktats i propositio-
nen. Denna innebär således, att den som, själv eller genom annan, vill kringfö-
ra varor annorledes än å marknad inom kommun, där han är bosatt, eller
inom kommun, där han driver fast handel, har att därtill söka tillstånd, i Stock-
holm hos överståthållarämbetet, i annan stad, där poliskammare finnes, hos
denna, i övriga städer hos magistraten eller, där sådan icke finnes, stadsstyrel-
sen samt på landet hos länsstyrelsen i det län, inom vilket kommunen är belä-
gen (1 och 2 §§). Härtill har jämlikt den andra anmärkningen inom lagrådet
fogats ett stadgande (6 §), att därest länsstyrelse meddelat sådant tillstånd
till kringföringshandel utom hemorten, som ovan omtalats, och tillståndet av-
ser det län eller den del av länet, där den kommun, varest tillståndshavaren
är bosatt eller driver fast handel, är belägen, äger han rätt att utan särskilt
tillstånd idka kringföringshandel inom kommunen så länge tillståndet varar.

Rörande prövningen av ansökningar om tillstånd till kringföringshandel
inom hemorten innehåller ifrågavarande lagförslag, i enlighet med departe-
mentschefens ovan återgivna yttrande, *att* ansökningen skall avslås, därest
det finnes anledning antaga att sökanden icke är lämplig att handhava verk-
samheten (5 § första stycket), *att* tillstånd i annat fall icke må vägras, med
mindre varorna ur hälsovårds-, ordnings-, säkerhets- eller liknande synpunkt
anses icke böra kringföras till salu (5 § andra stycket), *samt att* tillstånds-
myndigheten äger meddela de särskilda ordningsföreskrifter för försäljningens
utövande, som kunna finnas erforderliga (5 § tredje stycket).

Utöver vad nu anmärkts skulle för kringföringshandel av detta slag gälla
detsamma som — på sätt ovan utvecklats — föreslås gälla i fråga om kringfö-
ringshandel utom hemorten, allenast med den skillnad att tillståndstiden här
ej skulle vara begränsad till ett kalenderår. Jämväl bestämmelserna angående
försäljare skulle således här vara att tillämpa.

Såsom förut anmärkts är det för närvarande — utan hinder av gällande bestämmelser om tillstånd till gårdfarihandel — en var medgivet att till salu kringföra livsförnödenheter, jordbruks- och ladugårdsprodukter samt alster av inhemska husslöjd och må den, som anmält sig till idkande av fabrik eller hantverk, själv eller genom hustru eller hemmavarande barn till salu kringföra sina egna tillverkningar; i sistnämnda fall skall försäljaren dock medföra prästbetyg och visst intyg.

Fri kringföringshandel.

Kommerskollegium framhöll i sitt år 1928 avgivna principutlåtande, att mot förstnämnda stadgande anmärkts, att detsamma kunnat tagas till stöd för försäljning även av importerade produkter, såsom kolonialvaror och dylikt, vilket icke torde hava varit lagstiftarens mening, ävensom att stadgandet gäve alltför stort utrymme för ur hälsovårdssynpunkt okontrollerad försäljning av sådana livsmedel som mjölk och fisk m. m. dylikt. Kollegium förklarade sig vara av den uppfattningen, att ifrågakvarande anmälningsfria handel uttryckligen borde begränsas till inhemska jordbruks- och trädgårdsprodukter, vilda bär och blommor samt alster av inhemska husslöjd ävensom byte och fångst från jakt eller fiske, som utövats av försäljaren själv eller av person tillhörande samma familj som försäljaren. Den kringföringshandel, som fabrikanter och hantverkare enligt näringsfrihetsförordningen vore berättigade att fritt idka, syntes däremot icke längre vara av beskaffenhet att behöva intaga en särställning i lagen. Dylik försäljning borde enligt kollegii mening underkastas samma tillståndsvång som annan kringföringshandel.

Det till myndigheterna remitterade författningsutkastet följde i huvudsak de av kollegium sålunda uppdragna riktlinjerna. I uppräknningen av de varor, som kunde fritt få saluföras under kringföring, upptogs dock ytterligare ladugårdsprodukter och svamp samt tidningar, tidskrifter och böcker varjämte fångst från jakt och fiske ej inskränktes till egen eller familjemedlems fångst.

I en del av de avgivna yttrandena påyrkades frihet för kringförande av flera slags varor än sålunda föreslagits. Särskilt framställdes anmärkningar mot begränsningen till endast vissa livsförnödenheter (prop. sid. 58 o. f.).

I sitt utlåtande år 1931 förklarade sig *kommerskollegium* vilja understödja det från flera håll framkomna yrkandet om bibehållande av nuvarande stadgande, att livsförnödenheter må kunna fritt kringföras till avsalu. Skulle ur hälsovårdssynpunkt särskilda bestämmelser befinnas erforderliga i fråga om kringföringshandel med dylika varor, syntes föreskrift härom böra meddelas i hälsovårdslagstiftningen. Därigenom löstes också en fråga, som med den i utkastet föreslagna avfattningen kunde synas tveivelaktig, nämligen huruvida den nu förekommande kringföringen på tåg samt å teatrar och biograflokaler av choklad o. d. skulle få äga rum utan särskilt tillstånd. Förutom tidningar, tidskrifter och böcker syntes även andra alster av boktryckarkonst, t. ex. vykort och kartor, böra hänföras till den fria varugruppen.

Departementschefen anförde vid remissen till lagrådet i denna fråga:

I likhet med vad för närvarande är fallet böra en del varor få kringföras till salu utan särskilt tillstånd. Att emellertid, såsom kommerskollegium i sitt

Departementschefen.

senaste utlåtande förordat, bibehålla den nuvarande kringföringsfriheten för livsförnödenheter i allmänhet synes mig knappast motiverat. Begreppet livsförnödenheter i vidsträckt bemärkelse torde kunna anses omfatta allt, som är för livets uppehälle och nödtorft erforderligt, såsom födoämnen, kläder och andra nödvändighetsartiklar. Under alla omständigheter lär detta begrepp vara i språkligt hänseende allt för obestämt för att i detta sammanhang kunna användas. Att utfinna någon generell beteckning för samtliga de förnödenheter, som böra få fritt kringföras till försäljning, torde icke låta sig göra, varför man synes nödsakad att i lagtexten uppräknat de skilda varuslag, som skulle få fritt kringföras till avsalu.

I enlighet härmed upptogs i det till lagrådet remitterade förslaget en bestämmelse (8 §) av följande lydelse:

Utan hinder av bestämmelserna i denna lag må motor- och smörjoljor samt bränsle till salu kringföras, så ock följande varor, då de äro av inhemsk ursprung eller av överbäggande inhemsk tillverkning:

jordbruks-, ladugårds-, mejeri- och liknande produkter ävensom andra trädgårdsprodukter än växtplanter och frö;

kött och köttvaror, dock ej konserver;

bageri- och konditorivaror, konfekt, choklad, karameller och pastiljer;

drycker, som avses i förordningen den 8 maj 1925 angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker, is och vatten;

vilda bär och blommor, svamp;

fångst från jakt och fiske; samt

hemslöjds- och hantverksalster, dock endast där kringföringen sker av tillverkaren eller av hans make eller barn under sexton år.

I den speciella motiveringen anförde departementschefen rörande denna bestämmelse:

»I 8 § hava uppräknats de varuslag, vilka synas böra få kringföras till salu utan att tillstånd enligt de nu föreslagna bestämmelserna skall behöva inhämtas. Härvid hava sådana förnödenhetsvaror ansetts böra ifrågakomma, som för närvarande pläga i större eller mindre omfattning kringföras för försäljning och beträffande vilka denna handel visat sig fylla ett verkligt behov.

Genom orden 'liknande produkter' i andra stycket har betonats, att bestämmelsen icke får tolkas så snävt, att t. ex. alster från höns- eller biskötsel utslutas.

Att för rätten att fritt försälja fisk och vilt fordra, att fråga är om egen eller familjemedlems fångst, torde icke vara lämpligt. Ofta lærer fiskaren ej själv ombestyrja försäljningen till allmänheten, utan andra personer möta upp vid fiskebåtarnas ankomst och besörja distribueringen. Likaså torde jaktbyte ej sällan saluföras genom annan. Härtill kommer att dessa livsmedel äro lätt förstörbara och därför kräva snabb försäljning.

Vad hantverksalster beträffar har jag icke kunnat biträda kommerskollegii uppfattning, att kringföringshandeln därmed skulle, med avvikelse från gällande rätt, underkastas tillståndstvång. En dylik åtgärd skulle enligt mitt förmenande utgöra ett alltför stort intrång i vissa hantverkargrupperns möjlighet att utan särskilda kostnader och besvär på för dem tjänligaste sätt vinna avsättning för sina alster. För övrigt torde det i praktiken mången gång vara hart när ogörligt att draga en gräns mellan hemslöjds- och hantverksalster.

Att tidningar, tidskrifter och böcker icke medtagits i förslaget beror därpå, att försäljningen av tryckta skrifter reglerats i tryckfrihetsförordningen.

I fråga om vissa av de i förevarande paragraf uppräknade varuslagen kunde måhända synas, som om fordran på tillstånd icke skulle kunna anses orimlig, särskilt då tillstånd för kringföringshandel i den kommun, där sökanden är bosatt eller där han driver sin fasta handelsrörelse, icke skulle behöva sökas årligen utan kunna meddelas att gälla tillsvidare. Men härvid får icke förbises, att enligt de föreslagna bestämmelserna varje försäljare måste vara för tillståndsmyndigheten anmäld och av denna godkänd samt innehava med sitt fotografi försett bevis om godkännandet. Såsom i de över utkastet avgivna yttrandena framhållits, pläga åtskilliga varor genom av producenter bevis skall utfärdas för den, som godkänts som försäljare. Att handlanden själv skall erhålla bevis om det honom meddelade tillståndet att idka kringföringshandel torde icke behöva i lagtexten utsägas. Såsom av kommerskollegium framhållits, lärer hinder ej möta, att medgivande till försäljning i annat län lämnas genom påstämpling å tillståndsbeviset eller å försäljarens bevis.

Framhållas må, att även denna kringföringshandel naturligen är underkastad förekommande hälsovårds- och ordningsföreskrifter. Sålunda har t. ex. en var, som i Stockholm vill idka försäljning av mjölk och grädde, att därom göra anmälan till hälsovårdsnämnden.»

Lagrådet anförde härom:

Lagrådet.

Bland varor, som enligt nu gällande bestämmelser få utan anmälan eller tillstånd av en var till salu kringföras, upptagas i § 11 näringsfrihetsförordningen alster av inhemsk husslöjd, under det att hantverksalster få sålunda kringföras endast av tillverkaren själv eller genom hans hustru eller hemmavarande barn. I förslaget åter äro enligt förevarande paragraf sista stycket hemslöjdsalster helt likställda med hantverksalster, och kringföring till salu utan särskilt tillstånd är medgiven endast där den sker av tillverkaren eller av hans make eller barn under sexton år. Med hänsyn till de förutsättningar, som i förslaget uppställas för erhållande av tillstånd till kringföringshandel utom hemorten, synes genom förslaget hinder uppstå för begagnande av den säkerligen i vissa orter fortfarande anlitade utvägen att genom någon person exempelvis en av dem, som sysselsätta sig med tillverkningen, eller en medlem av dennes familj till salu kringföra hemslöjdsalster förfärdigade av ett flertal personer i trakten. Det må ifrågasättas, om det även från förslagets allmänna ståndpunkt sett är nödvändigt och lämpligt att i så hög grad försvåra ett dylikt försäljningssätt. Visserligen torde det — på sätt departementschefen i fråga om föryttringen av hantverksalster framhållit — mången gång möta svårighet att draga en gräns mellan hemslöjdsalster och vissa alster av det mindre hantverket, men denna olägenhet synes icke vara av den betydelse, att den utgör tillräckligt skäl mot bibehållande av nuvarande friare former för avyttring av hemslöjdsalster.

En ledamot av lagrådet anförde dessutom:

»Det synes kunna ifrågasättas, huruvida icke det för växtplanter gjorda undantaget bör uteslutas. Kringföring av dylika lärer förekomma i ej ringa utsträckning i sammanhang med kringföring av andra trädgårdsprodukter och torde vara till nytta för många ägare av mindre trädgårdar. Den smittfara, som väl ligger till grund för undantaget, synes knappast vara mindre exempelvis vid torghandel och bör förebyggas i annan ordning. Möjligen kan även själva ordet 'växtplanter' komma att finnas tvetydigt till sin innebörd och medföra en strängare tillämpning än som avsetts.

För konserver har undantag stadgats i fråga om kött och köttvaror. Det är uppenbarligen åsyftat, att ej heller konserver av exempelvis grönsaker, svamp eller fisk skola få kringföras utan tillstånd. Till förekommande av missförstånd torde det dock vara lämpligt att införa ett uttryckligt undantag för alla slags konserver.»

Lag-
förslaget.

Vad sålunda anmärkts inom lagrådet har icke föranlett annan ändring i lagförslaget 8 § än att från paragrafens tillämplighet undantagits alla slags konserver och icke blott sådana som utgöra »kött och köttvaror».

Till motivering för att paragrafen i övrigt bibehållits oförändrad anföres:

Det i denna paragraf uppställda undantaget i fråga om växtplanter är föranlett av en hemställan från lantbruksstyrelsen om förbud mot kringföringshandel med fruktträd och bärbuskar samt alla övriga levande växter. Som motiv för denna hemställan åberopades angelägenheten att förhindra försäljning av dylika planter av mindervärdig beskaffenhet. Uttrycket växtplanter torde i stort sett omfatta de av lantbruksstyrelsen åsyftade trädgårdsprodukterna. Den föreslagna bestämmelsen innebär sålunda, att dylika planter icke få till salu kringföras utan särskilt tillstånd.

9 §. Till 8 § ansluter sig ett stadgande i 9 §, som ej har motsvarighet i gällande rätt. I sistnämnda paragraf stadgas, att om kringföringshandel, som i 8 § avses, giver anledning till anmärkning, må densamma förbjudas av myndighet, som, därest tillstånd erfordrats, haft att pröva ansökningen. Sådant beslut skall lända till efterrättelse utan hinder av anförda besvär.

Motionerna. Alla motionerna ha avseende å de i 8 § upptagna stadgandena rörande fri kringföringshandel.

I motionerna I: 285 av herr *Nylander m. fl.* och II: 412 av herr *Petersson i Lerbäcksbym m. fl.* hemställes, såsom redan omnämnts, under hänvisning till vad lagrådet härutinnan anfört, att riksdagen måtte besluta att i 8 § orden: »dock endast där kringföringen sker av tillverkaren eller av hans make eller barn under sexton år» icke måtte ha avseende å hemslöjdsalster.

Till stöd för sin hemställan anföra motionärerna bland annat:

Inom sydligaste delen av Älvsborgs län, den s. k. Sjuhäradsbygden, förekomme hemvävnad alltjämt i stor utsträckning. De färdiga alstren kringfördes fortfarande mycket ofta antingen av familjemedlemmar eller av familjen närstående personer eller av andra personer från bygden. Några olägenheter av denna arbetsfördelning hade veterligen icke försports. Den föreslagna inskränkningen i fråga om rätt att kringföra hemslöjdsalster måste därför anses opåkallad och obehörlig. Det syntes också vara svårt förstå vad man ville vinna med begränsningen. Att en skicklig väverska skulle föranledas att för längre eller kortare perioder avbryta arbetet och bege sig ut för att sälja sina

produkter kunde näppeligen te sig eftersträvansvärt, icke heller att mannen skulle avbryta sitt arbete. Ännu mindre vore det värt att uppmuntra, att barn under 16 år skulle ägna sig åt dylik kringföring. Lagstiftarna borde icke utan tungt vägande skäl ingripa störande i vanor och verksamhetsformer, vilka som i detta fall vuxit fram naturligt och nödvändigt ur bygdens och folkets säregna förhållanden och förutsättningar. Vad nu sagts rörande textiltillverkningen syntes äga giltighet även beträffande andra former av hemslöjd.

Motionen II: 413 av herr *Magnusson* i Skövde riktar sig mot, att i 8 § växtplanter undantagits från den frihet för kringföringshandel, som där stadgats i fråga om trädgårdsprodukter. Motionären anför bland annat:

Flertalet mindre trädgårdsmästare såväl som en del större odlare saluförde sina produkter på allmänna salutorg och tillhandahölle därvid under vårmånaderna kålplanter, blomsterplanter och dylika växter för plantering i trädgårdar och täppor. Ävenså salufördes diverse krukväxter, vilka liksom de förut nämnda otvivelaktigt fülle under beteckningen växtplanter. Motionären hade ej kunnat avgöra, huruvida torghandel låge utanför lagen, som i detta hänseende syntes oklar. Att med anmälningsplikt och tillståndsbvis betunga och försvåra en lojalt och sakkunnigt skött handel av nämnda slag kunde icke vara rimligt eller nyttigt, ej heller medföra någon fördel för allmänheten. Däremot kunde starka skäl anföras mot det oreglerade saluförandet av träartade planter, d. v. s. egentliga trädskoleväxter, vilka föga lämpade sig för saluförande på torgen eller kringförande till salu i gårdarna. Större svårighet att omredigera lagtexten i angiven riktning syntes knappast föreligga. De olika slag av växtplanter, varom motionären talat, kunde lätt och säkert åtskiljas samt fullt klart definieras. Lagtexten kunde förslagsvis formuleras så att i 8 § stadgades frihet för kringförande av jordbruks-, ladugårds-, mejeri- och liknande produkter *ävensom krukväxter och andra trädgårdsprodukter än träartade växtplanter och frö.*

Motionären hemställer, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i propositionen, att i motionen angivna synpunkter förverkligas, samt att vederbörande utskott måtte verkställa därför erforderlig förändring av lagtexten.

Genom förordning den 23 september 1887 infördes i näringsfrihetsförordningen, att handlande, som utom den ort, där han vederbörligen anmält sig till handels idkande, på kortare tid å auktion eller under hand annorledes än å marknad ville avyttra lager av handelsvaror (s. k. *realisation*), skulle söka tillstånd därtill, i Stockholm hos överståthållarämbetet och i övriga orter hos länsstyrelsen i det län, där försäljningen skulle äga rum.

Genom förordning den 4 december 1908 utsträcktes detta stadgande att gälla jämväl i fråga om *realisation* å sådan ort, där handlanden anmält sig idka handel men ej inrättat kontor av stadigvarande beskaffenhet.

Slutligen gjordes stadgandena om *realisation* genom en förordning den 8 juni 1923 tillämpliga jämväl å aktiebolag och ekonomiska föreningar.

Vid ansökning om tillstånd till *realisation* skall lämnas uppgift om den kommun, där försäljningen skall försiggå, och om den tid, varunder densamma skall bedrivas, samt företes intyg att sökanden efter behörig anmälan idkar handel inom riket samt att han gjort sig känd för redbarhet och ordentlighet. Dessutom skall förteckning å varulagret ingivas. Önskar sökanden använda biträde vid rörelsens utövande, skall han uppgiva, vilka personer han vill där-

Tillfällighetsförsäljning.

Gällande rätt.

till använda, och om dem förete intyg om redbarhet och ordentlighet samt bevis, att de råda över sig och sin egendom. Är biträdet gift kvinna, som sammanlever med mannen, skall i stället för nämnda bevis företes bevis om mannens tillåtelse. Finnes tillståndet med hänsyn till de avlämnade betygens innehåll och i övrigt förekommande omständigheter böra beviljas, har sökanden att vid bevisets uttagande erlagga en av länsstyrelsen bestämd avgift, lägst 25 högst 500 kronor, till varje kommun, inom vilken försäljning skall ske. Avgiftens storlek bestämmes med hänsyn till varuförteckningens omfattning och det tillämnade antalet försäljningsdagar. I fråga om realisation, som anordnas av aktiebolag eller ekonomisk förening, gälla i stort sett enahanda bestämmelser.

Tillämpningen i praxis.

I propositionen (sid. 69 o. f.) lämnas vissa uppgifter angående antalet beviljade tillstånd till realisation i de särskilda länen samt i fråga om de grunder, som av länsstyrelserna tillämpas vid prövning av ansökningarna. Av uppgifterna framgår bland annat, att antalet tillstånd inom hela riket under åren 1928—1930 uppgick till resp. 22, 23 och 25. Överståthållarämbetet uppgiver, att ansökan om tillstånd till realisation icke någonsin gjorts hos ämbetet. Länsstyrelsen i Jönköpings län har icke, i varje fall icke under de sista tio åren, beviljat dylikt tillstånd. I Kronobergs län har tillstånd icke meddelats sedan år 1914, i Gotlands län icke under de senaste tolv åren. Länsstyrelsen i Malmöhus län meddelar, att länsstyrelsen aldrig lämnar sådana tillstånd, varom nu är fråga. I Hallands län har endast en enda ansökan inkommit under de sista tio åren och i Värmlands län har intet tillstånd lämnats under samma tid. Länsstyrelsen i Jämtlands län uppgiver, att ansökningar om tillstånd äro ytterst sällsynta, och länsstyrelsen i Västerbottens län upplyser, att länsstyrelsen endast en gång under de senaste fem åren beviljat tillstånd.

Propositionen.

I propositionen anföres, att mot gällande bestämmelser på detta område anmärkningar framställts särskilt från detaljhandelns sammanslutningar. Så som bestämmelserna avfattats, öppnade de alltför stora möjligheter för tillfällighetsförsäljningar. Allmänheten löpte alltid stor risk att vid dessa försäljningar erhålla underhaltiga varor till dyra priser. För den bofasta köpmanskåren hade försäljningarna i fråga ofta vållat avsevärt avbräck i deras verksamhet, vilket förhållande i sin tur indirekt blivit till men såväl för den konsumerande allmänheten på orten som ock — genom minskat skatteunderlag — för den kommun, där försäljningen ägt rum. De framställda önskemålen hava i huvudsak gått ut på, att detta slag av försäljning måtte helt förbjudas, att i varje fall endast konkursvarulager och varor, som tillhörde dödsbo, samt skadade eller för hastig förskämning utsatta varor borde få på detta sätt försälas, att utgående avgift måtte väsentligt höjas samt att vederbörande handelskammare måtte beredas tillfälle att yttra sig över ansökningar om sådan tillfällighetsförsäljning.

Efter det att därefter (sid. 65 o. f.) redogörelse lämnats för de i detta avseende framförda förslagen samt angivna yttranden, anför departementschefen:

Av den redogörelse jag lämnat för länsstyrelsernas nuvarande praxis med avseende å tillståndsbefviljande framgår, att det övervägande flertalet av dem vid sin prövning tillmåter ortens behov avgörande betydelse. De nuvarande bestämmelserna i 9 § 3 mom. näringsfrihetsförordningen lämna visserligen icke några närmare direktiv för länsstyrelsernas prövning — i lagrummet angives endast att hänsyn skall tagas »till de avlämnade betygens innehåll och i övrigt förekommande omständigheter» — men paragrafens tillkomsthistoria utvisar, att denna länsstyrelsernas praxis torde stå i full överensstämmelse med lagstiftarens avsikter.

Efter en närmare redogörelse för paragrafens tillkomsthistoria fortsätter departementschefen:

Av vad jag här anfört lärer tydligt framgå, att lagstiftarens avsikt varit, att länsstyrelserna vid sin prövning av ansökningar om tillstånd till tillfällighetsförsäljning skulle hava att taga hänsyn icke blott till de inlämnade betygen angående sökandens person utan även till ortens behov av dylik handel och omständigheterna i övrigt.

Det ringa antalet ansökningar om tillfällighetsförsäljningar jämväl i de län, där länsstyrelsen icke plägar ingå i materiell prövning av ansökningarna, är ägnat att ingiva tvekan, huruvida dessa försäljningar numera överhuvud taget hava något behov att fylla. För den konsumerande allmänheten lärer ett upphörande av tillfällighetsförsäljningarna icke kunna förväntas medföra någon nämnvärd olägenhet. Såsom kooperativa förbundet framhållit, bör naturligen allmänheten icke på något sätt betagas möjlighet att erhålla tillgång till billiga varor, men erfarenheten synes mig hava visat, att förekommande försäljningar av denna art i regel icke varit till gagn för allmänheten. Försäljningarna kunna snarare anses hava framkallat ett konstlat köpebehov och hava ofta omfattat mindervärdiga varor. Som regel anordnas dylika försäljningar för att handlanden skall få avyttra ett för honom tyngande lager. Visserligen kunde ur sistnämnda synpunkt ett förbud för sådana tillfällighetsförsäljningar betraktas som ett försvärande av handelsidkarnas avsättningsmöjligheter. Men härvid bör beaktas, att ifrågavarande försäljningar endast förekomma inom detaljhandeln och att den stora grupp av detaljhandeln utöfver, som äro anslutna till Sveriges köpmannaförbund, enstämmt uttalat sig för en begränsning av tillfällighetsförsäljningarna i enlighet med de av kommerskollegium i principutlåtandet angivna riktlinjerna.

Då, som jag nyss angivit, tillfällighetsförsäljningarna för allmänhetens vidkommande torde vara av skäligen ringa betydelse, synes ett tillmötesgående i väsentliga delar av köpmannaförbundets önskemål icke böra möta betänkligheter. I enlighet med denna min uppfattning har jag ansett tillstånd till tillfällighetsförsäljning böra lämnas endast för försäljning av vissa kategorier av varor, beträffande vilka en snabb utförsäljning kan vara av behovet påkallad.

I enlighet härmed upptogs i det till lagrådet remitterade förslaget — under avdelningen »Om tillfällighetsförsäljning» — ett stadgande (11 §), att handelsidkare icke i annan kommun än den, där han driver fast handel, tillfälligtvis å auktion eller under hand annorledes än å marknad, mässa eller utställning må avyttra lager av handelsvaror; dock att sådan försäljning av skadade eller för hastig förskämning utsatta varor eller av varor, som tillhörde konkurs- eller dödsbo, finge äga rum efter myndighets tillstånd (närmare motive-ring till stadgandet lämnas i prop. sid. 84 o. f.).

Efter erinran av lagrådet, att även andra fall kunde tänkas förekomma,

där en tillfällighetsförsäljning undantagsvis borde få äga rum, t. ex. då avveckling av en rörelse kunde äga rum utan konkurs, har nämnda stadgande nu erhållit ett tillägg av innebörd att tillstånd även må beviljas »då eljest synnerliga skäl till försäljningen föreligga».

Tillstånd skall enligt förslaget sökas hos länsstyrelsen i det län, där försäljningen skall äga rum. I ansökningen skola tid och ort för försäljningen angivas och vid densamma skall fogas förteckning å varulagret. Dessa bestämmelser överensstämja med gällande rätt. Det nu erforderliga beviset, att sökanden behörigen anmält sig inom riket idka handel, skulle enligt förslaget erfordras, där sökanden icke till det av länsstyrelsen förda handelsregistret anmält sin handelsrörelse. Intyg om sökandens redbarhet och ordentlighet skulle erfordras endast där ansökningen göres av fysisk person, som ej är för länsstyrelsen känd. Kravet på uppgift å försäljare, som sökanden ämnar använda, samt företeende beträffande dessa personer av bevis att de råda över sig och sin egendom jämte intyg om redbarhet och ordentlighet, har icke bibehållits i förslaget (12 §).

I likhet med vad nu gäller skulle länsstyrelsen i varje fall ha att bestämma en avgift å minst 25, högst 500 kronor att erläggas till den kommun, inom vilken försäljning sker (13 §).

Från bestämmelsernas tillämpning undantages det fall att en handelsidkare genom tillfällighetsförsäljning vill avyttra varor, som till följd av haveri eller liknande anledning eller i annat syfte än tillfällighetsförsäljning förts till försäljningsorten (14 §).

Gemensamma bestämmelser om kringföringshandel och tillfällighetsförsäljning.

Under rubriken gemensamma bestämmelser upptagas i förslaget till lag om kringföringshandel och tillfällighetsförsäljning vissa stadganden, som gälla båda dessa förfaranden.

I överensstämmelse med vad som nu enligt § 9 mom. 6 i näringsfrihetsförordningen gäller rörande tillstånd till gårdfarihandel eller realisation stadgas sålunda i lagförslagets 15 §, att tillstånd må av myndighet, som meddelat detsamma, återkallas, när helst anledning därtill förekommer. Detsamma föreslås gälla i fråga om godkännande av försäljare vid kringföringshandel. — En i nämnda mom. i näringsfrihetsförordningen upptagen föreskrift, att återkallelse bör införas i länskungörelserna, har icke bibehållits.

I näringsfrihetsförordningens § 9 mom. 5 stadgas, att bevis om tillstånd till gårdfarihandel eller realisation skall i huvudskrift eller bestyrkt avskrift vid försäljningens utövande ständigt medföras av den eller dem, som utöva försäljningen eller biträda därvid, för att vid anfordran uppvisas. I lagförslagets 16 § stadgas, att bevis om tillstånd till tillfällighetsförsäljning eller styrkt avskrift därav samt bevis om godkännande som försäljare vid kringföringshandel skall av den, som utövar försäljningen, medföras och vid anfordran uppvisas.

Enligt 17 § straffes med dagsböter den, som saluför varor utan tillstånd eller godkännande, då sådant erfordras, eller i strid mot förbud, som meddelats enligt 9 §, eller som överträder föreskrift att tillfällighetsförsäljning ej må påbörjas, förrän vederbörlig avgift erlagts. För förseelse mot 16 § (medförande av bevis) stadgas ett straff av 5—100 kronors böter. Gällande näringsfrihets-

förordning upptager (§ 18) en gemensam allmän straffbestämmelse med böter 5—500 kronor, d. v. s. efter dagsbotssystemets införande dagsböter.

I förslagets 18 § har upptagits en ny bestämmelse av innehåll att allmän åklagare må av olovligen saluhållna varor till säkerhet för gäldande av böter, som kunna komma att ådömas, där ej annan säkerhet ställes, taga i beslag så mycket, som skäligen kan anses i värde motsvara böternas belopp, dock högst ett tusen kronor. Anställes ej åtal inom en månad från det beslag skedde, skall beslaget anses förfallet. Finner åklagaren, att fara är för varornas förstörelse eller att kostnaden för deras förvarande skulle bli större än skäligt är, skola de av åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös egendom är föreskrivet. Försäljningssumman skall nedsättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall om insättning i bankinrättning vidare gälla vad i 160 § utsökningslagen sägs.

Närmare motivering till detta stadgande lämnas i propositionen sid. 88 o. f. Härutöver må här erinras, att näringsfrihetsförordningen nu innehåller ett motsvarande stadgande (§ 31) i fråga om *utlänning*. Därest sådan utan i vederbörlig ordning erhållet tillstånd idkar handel eller annat näringsyrke eller överskrider det tillstånd, som honom meddelats, eller i övrigt felar mot de i näringsfrihetsförordningen givna föreskrifter, är han förfallen till böter enligt § 18 (se ovan); och må allmän åklagare av olovligen till salu hållna varor eller i vissa fall av redskap och verktyg, som användas vid olovlig hanteringsutövande, till säkerhet för gäldande av högsta bötesbeloppet, 500 kronor,¹ och för ersättningar, som kunna den brottslige intill ett belopp av 200 kronor ådömas, anhålla, därest annan säkerhet icke ställes, så mycket som skäligen kan anses i värde motsvara högst 700 kronor, dock att, om sådant beslag må äga bestånd, åtal mot vederbörande ofördröjligen skall anställas.

I 19 § har upptagits ett stadgande, att den, som under tid, då han är ställd under åtal för förseelse, varom förmäles i 17 § första stycket, fortsätter samma förseelse, skall, när han varder därtill lagligen förvunnen, för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits, fällas till det ansvar, som är bestämt för sådan förseelse. — Sådant stadgande finnes för närvarande icke i näringsfrihetsförordningen men har upptagits i en mångfald specialförfattningar från senare tid.

Enligt 20 § skall förseelse mot lagen, i likhet med vad för närvarande gäller, åtalas vid polisdomstol eller poliskammare, där sådan finnes, men eljest vid allmän domstol.

Förslagets 21 § innebär den nyheten, att böter skola tillfalla kronan. Böter, som ådömas enligt näringsfrihetsförordningen, tillfalla med en tredjedel kronan och två tredjedelar åklagaren; finnes särskild angivare erhåller han hälften av åklagarens andel.

Lagen föreslås skola träda i kraft den 1 januari 1933. Därvid skulle upphöra att gälla de ovan omnämnda stadgandena i näringsfrihetsförordningens § 9 mom. 3—6 angående realisation och gårdfarihandel samt stadgandena i § 11 andra och tredje styckena angående fri kringföringshandel.

¹ Ändring av detta belopp har icke skett efter det att bötesmaximum i § 18 i samband med dagsbotssystemets införande upphävts.

Lagförslaget om ändring i näringsfrihetsförordningen.

Såsom § 9 mom. 3 i näringsfrihetsförordningen föreslås insatt en bestämmelse, att om kringföringshandel och tillfällighetsförsäljning är särskilt stadgat.

Näringsfrihetsförordningens § 26 mom. 2 första stycket innehåller för närvarande ett stadgande, att utlänning, även om han undfått tillstånd till utövande här i riket av handel eller annan näring, ej må idka gårdfarihandel. Detsamma föreslås alltjämt gälla i fråga om utlännings kringföringshandel utom kommun, där han efter erhållet tillstånd driver fast handel. Däremot har utlänning, som erhållit Kungl. Maj:ts tillstånd att driva fast handel här i riket, ansetts böra äga samma möjlighet som en svensk handelsidkare att efter polismyndighetens, resp. länsstyrelsens tillstånd kringföra sina varor inom den kommun, där han med Kungl. Maj:ts tillstånd utövar sin handelsrörelse. Detta är innebörden av stadgandena i § 26 mom. 2 första stycket enligt förslaget.

I fråga om utlännings rätt att verkställa tillfällighetsförsäljning ha gällande bestämmelser i § 26 mom. 2 andra stycket ansetts böra i sak bibehållas.

I fråga om utlännings rätt att användas såsom biträde vid kringföringshandel eller tillfällighetsförsäljning ha särskilda regler utöver de allmänna föreskrifterna angående utlännings behörighet att här i riket vinna arbetsanställning ansetts icke böra meddelas. De restriktiva föreskrifter härom, som nu upptagas i § 26 mom. 2, ha sålunda icke bibehållits.

Utskottet.

Såsom förut anmärkts innebär propositionen ett upptagande av endast några särskilda av de vittomfattande frågor, vilka under de långvariga förarbetena varit under behandling. Vad som i första hand föranlett yrkandena på en revision av näringslagstiftningen och under förarbetena tilldragit sig det största intresset torde ha varit kraven på införande av legala kompetensvillkor för rätt att idka handel eller hantverk, men dessa krav ha genom förevarande proposition blivit avvisade. Utskottet vill för sin del uttala sin anslutning till den ståndpunkt till denna fråga, som sålunda intagits, och kan därvidlag hänvisa till de av föredragande departementschefen i propositionen anförda skäl.

Sedan jämväl, på sätt i propositionen omförmäles, vissa andra revisionsplaner i fråga om näringslagstiftningen blivit avförda från dagordningen, ha till behandling återstått de särskilda institut, vilka i gällande näringsfrihetsförordning benämnas gårdfarihandel och realisation. Då i fråga härom en revision av gällande bestämmelser funnits av behovet påkallad och då de nya stadgandena ansetts icke låta sig väl inpassas i näringsfrihetsförordningen, har utarbetats och genom propositionen framlagts förslag till en särskild lag om kringföringshandel och tillfällighetsförsäljning.

Vad först angår meddelande av tillstånd till kringföringshandel utom den kommun, där den som bedriver handeln är bosatt eller idkar fast handel, synes förslaget icke innebära någon större ändring i vad som för närvarande gäller. Tillstånd skall som nu sökas hos länsstyrelsen och meddelas för ett år i sänder. I fråga om länsstyrelsens prövningsrätt stadgas i förslaget — frånsett vissa mera formella förutsättningar — att tillstånd skall vägras, om det

finnes anledning antaga att sökanden icke är lämplig att handhava verksamheten, samt att i övrigt vid prövningen främst skall beaktas, huruvida kringföringshandeln kan väntas medföra gagn eller olägenhet för allmänheten. Såsom inom lagrådet uttalats skulle de nya direktiven innebära, att länsstyrelsen, därest sökanden icke anses olämplig, skulle bevilja tillstånd, om rörelsen kunde väntas medföra gagn för allmänheten, men vägra tillstånd, om rörelsen kunde väntas medföra olägenhet, samt ha fri prövningsrätt i de fall, då ett bestämt omdöme i ena eller andra riktningen ej kunde föllas. Utskottet har icke kunnat finna, att detta innebär något väsentligt annat än den diskretionära prövningsrätt, som gällande rätt tillägger länsstyrelserna. Att man, i motsats till vissa tidigare förslag, bibehållit en så stor frihet för länsstyrelserna, har enligt vad som framgår av propositionen haft sin grund däri, att man visserligen velat möjliggöra för länsstyrelserna att fullfölja deras nuvarande restriktiva politik gentemot den egentliga s. k. gårdfarihandeln i äldre mening men samtidigt avsett att icke lägga alltför stora hinder i vägen för vad man kallat den moderna kringföringshandeln, d. v. s. den handel, som brukar ske på det sätt, att affärsföretagen utsända försäljare, vilka i automobil medföra de saluhållna varorna. Ett reglerande av denna moderna kringföringshandel synes för övrigt ha utgjort ett av huvudsyftena med förevarande lagstiftning. Det bör emellertid då erinras, att denna form av kringföringshandel, vilken tydligen icke kan strängt åtskiljas från den äldre formen, obestriddligen faller under de gällande bestämmelserna och således redan nu är underkastad tillståndstvång; i fråga om beskrivningen på själva förfarandet skiljer sig heller icke förslaget från näringsfrihetsförordningen. En annan sak är att man i praktiken som regel icke synes ha påkallat tillämpning av dessa bestämmelser å den moderna kringföringshandeln.

Mot förslaget att införa tillståndstvång jämväl för kringföringshandel inom hemorten och den ort, där sökanden driver fast handel, hyser utskottet starka betänkligheter. Såsom skäl för detta förslag har huvudsakligen anförts, att sådan försäljningsverksamhet ofta utgör ett maskerat bettleri, och särskilt synes man ha avsett att härmed stävja den s. k. dörrknackarhandeln. Det synes emellertid mycket tvivelaktigt, om man på detta sätt skulle kunna nämnvärt inverka på bettleriet. Dörrknackarhandeln torde knappast komma att låta sig påverkas av föreskrifter om tillståndstvång; i varje fall finnes alltid möjligheten att göra handeln laglig genom att salubjuda någon av de varor, som äro undantagna från tillståndstvång, t. ex. blommor, choklad, karameller. Å andra sidan skulle förslaget i denna del innebära betydande olägenhet för åtskillig fullt vederhäftig platsförsäljning, som nu utan att olägenhet därav försports fritt får äga rum. Även om tillstånd i sådana fall alltid skulle kunna erhållas, måste fasthållas, att anskaffande av tillståndsbevis medför besvär och kostnader, icke minst för landsbygdens del, där meddelandet av tillstånd skulle ankomma å länsstyrelsen och icke å lokal polismyndighet. Icke minst vid denna handel torde också de nya bestämmelserna angående försäljare — på sätt nedan närmare utvecklas — komma att framstå såsom en väsentlig tunga.

De närmare föreskrifterna angående de formella kraven på ansökning om tillstånd till kringföringshandel samt de intyg och bevis, som därvid skola företes, innebära otvivelaktigt vissa lindringar och av behovet påkallade moderniseringar i förhållande till gällande rätt, om än av jämförelsevis ringa betydelse. Såsom en väsentlig skärpning framstå däremot de nya föreskrifterna angående godkännande av försäljare samt utfärdande för varje sådan av ett särskilt bevis, försett med fotografi, ävensom den därtill hörande straffbestämelsen för den som saluför varor utan godkännande, då sådant erfordras. Dessa bestämmelser, vilka enligt förslaget skulle gälla för kringföringshandel såväl utom som inom hemorten, skulle enligt utskottets mening innebära betydande olägenheter för sådana näringsidkare, som önska med anlitande av särskilda försäljare kringföra sina varor. Ett företag kan exempelvis ha anställt ett avsevärt antal »utkörare» för varor, som kringföras med automobil eller annat transportmedel. Sjukdomsfall eller andra anledningar kunna föranleda behov av täta och snabba utbyten bland personalen. Kravet på försäljarebevis skulle tydligen i sådana fall kunna medföra stort besvär. Något motsvarande gagn härav torde knappast kunna påvisas. Därest det framlagda lagförslaget i övrigt skulle antagas, synes det således i allt fall nödvändigt att i detta avseende genomföra någon ändring i förslaget.

Lagförslagets uppräknade av de varor, vilka utan hinder av förut berörda bestämmelser skulle få fritt kringföras, torde innebära vissa fördelar i förhållande till näringsfrihetsförordningens motsvarande bestämmelser men lämnar å andra sidan även rum för åtskilliga anmärkningar. Det nu använda begreppet livsförnödenheter kan visserligen sägas vara obestämt men torde icke vid tillämpningen ha givit anledning till större tvekan. Då nu för de flesta uppräknade varor begränsning gjorts till sådana av inhemskt ursprung eller av övervägande inhemsk tillverkning, torde detta icke i alla fall leda till de mest önskvärda resultat. Det kan exempelvis vara svårt motivera, varför icke bananer och apelsiner likasåväl som åtskilliga andra matvaror skulle få fritt kringföras. Såsom i motionen II: 413 framhålles, synes det knappast heller vara motiverat att från den fria kringföringshandeln undantaga alla växtplanter. Krukväxter torde visserligen icke falla under detta begrepp men däremot kålplanter o. d., avsedda till plantering. Meningen torde visserligen icke ha varit att försäljning å salutorg skulle kunna anses såsom kringföringshandel, men detta synes i så fall ha bort komma till uttryck i lagtexten. Jämväl bestämmelsen, varigenom från den fria kringföringshandeln undantagas alla konserver, under det att sådana för närvarande otvivelaktigt falla under begreppet livsförnödenheter, torde knappast vara till alla sina konsekvenser övervägd. Såsom exempel härpå kan anföras att våra fiskare såväl på väst- som på ostkusten för erhållande av större valuta av sitt fiske själva pläga inlägga sin fångst av sill eller strömming såsom konserver av olika slag och sedan sälja dessa i hamnarna. Att för denna handel ålägga fiskarna tillståndstvång med därav föranledda kostnader synes knappast påkallat.

Vad angår hantverksalster, vilka för närvarande få fritt kringföras av tillverkaren själv eller hans hustru och hemmavarande barn, kan utskottet icke

finna motiverat att rätten att använda hemmavarande barn såsom biträde så inskränkes att detta skulle gälla endast barn under 16 år. Än allvarligare anmärkningar kunna riktas mot förslaget att hemslöjdsalster, vilka för närvarande få av envar fritt kringföras, icke skulle få utan tillstånd kringföras av annan än tillverkaren själv eller av hans make eller barn under 16 år. Ändring härutinnan ifrågasattes av lagrådet och påyrkas i motionerna I: 285 och II: 412. Även utskottet har kommit till den bestämda uppfattningen, att någon begränsning i rätten att kringföra hemslöjdsalster icke bör äga rum. Förslagets ståndpunkt härutinnan synes kunna innebära väsentliga kostnader och olägenheter för en näring, som är värd all uppmuntran. Att frågan är av icke ringa vikt framgår även av den omständigheten, att utskottet fått mottaga flera framställningar i ämnet, bland annat en resolution med omkring 2 600 namnunderskrifter från flera möten med den i motionen omnämnda Sjuhäradshäradets befolkning.

Av det ovan anförda torde framgå, att utskottet icke kan till antagande förorda ifrågavarande lagförslag i vad rör kringföringshandel. Under sådana förhållanden läser icke kunna ifrågasättas att nu genomföra allenast de angående tillfällighetsförsäljning föreslagna bestämmelserna, av vilka för övrigt åtskilliga äro gemensamma för båda slagen av handel.

Under hänvisning till vad ovan anförts får utskottet hemställa,

- A) att förevarande proposition må av riksdagen avslås;
- B) att motionerna I: 285, II: 412 och II: 413 må anses besvarade genom utskottets hemställan under A).

Stockholm den 8 mars 1932.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman*, *Anderson* i Hägelåkra, *Klefbeck*, *Larson* i Lerdala, *Svenson* i Eskhult, *Bissmark*, *Branting** och *Halvarsson*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist* i Halmstad, *Nilsson* i Antnäs, *Lindley*, *Olsson* i Rimforsa, *Hedlund* i Östersund, *Christenson*, fröken *Wellin* samt herr *Jonsson* i Risinge*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

1) av herrar *Anderson* i Hägelåkra, *Bissmark* och *Halvarsson*, vilka ansett, att utskottets utlåtande från och med det stycke å sid. 26, som har kantrubriken »*Utskottet*», bort erhålla följande lydelse:

»Det hade varit önskligt, att bestämmelserna om kringföringshandel och tillfällighetsförsäljning icke utbrutits ur sitt samband med de näringsrättsliga frågor, som behandlas i kungl. förordningen den 18 juni 1864. Det sätt, varpå detta utbrytande skett, har lett till mindre tillfredsställande resultat. Sålunda skall utlänning, som olagligen drivit kringföringshandel, straffas enligt förenämnda förordning, under det att svensk medborgare straffas enligt den föreslagna lagen. Häremot vore mindre att säga, om reaktionen emot utläningar vore densamma eller strängare än emot den svenska undersåten. Emellertid har detta icke iakttagits. Visserligen blir själva straffet detsamma eller dagsböter, men under det att åklagaren i fråga om utlänning har rätt att som säkerhet för böter och skadestånd av varorna anhålla så mycket som svarar mot 700 kronor, äger åklagaren beträffande svensk medborgare motsvarande rätt intill ett belopp av 1 000 kronor.

Från samma synpunkt torde anmärkning kunna framställas emot 9 § i lagförslaget. Här stadgas, att om kringföringshandel, som i 8 § avses, giver anledning till anmärkning, densamma må förbjudas av myndighet, som, därest tillstånd enligt lag erfordrats, haft att pröva ansökningen. Det är icke fullt klart vad som härmed avses, men närmast till hands ligger väl att tolka stadgandet så, att myndigheten skulle kunna förbjuda en viss person att driva viss kringföringshandel, till vilken tillstånd eljest icke erfordras. Utskottet föreställer sig, att det är något alldeles enastående i svensk rättsordning, att ett näringsfång, som är fritt för alla svenska medborgare, skall av administrativ myndighet kunna förbjudas en viss individ, kanske för hela hans livstid. Är åter stadgandets innebörd, att en viss art av eljest fri kringföringshandel skulle kunna av myndigheten förbjudas inom dess kompetensområde, synes detsamma vara lika olämpligt. Det bör icke råda olika bestämmelser inom olika län eller städer i förevarande avseende. Det synes utskottet, som om därest något stadgande i den riktning, som här avses, skall införas i lagstiftningen, det bör omsorgsfullare utarbetas och givas giltighet för även annan näringsverksamhet än den fria kringföringshandeln.

Vidkommande därefter lagförslaget i övrigt hava välgrundade anmärkningar riktats emot bestämmandet av de varor, som må fritt kringföras till salu. Sålunda torde inskränkningar av rätten att till salu kringföra hemslöjdsalster icke böra genomföras. Vidare torde hantverkare icke förmenas att genom vuxna barn verkställa kringföring av sina alster. I fråga om förbudet att till salu kringföra växtplantor, torde detsamma icke vara välbetänkt. Att döma av ett uttalande i lagrådet skulle visserligen handeln å salutorg vara obunden av lagens föreskrifter, varigenom udden av förbudet skulle avtrubbas,

men just denna fråga är i hög grad tveksam. Propositionen torde utgå från den förutsättning, att den vanliga torghandeln icke skulle beröras av lagen. Detta betraktelsesätt lär knappast anknyta till någon fast utbildad tradition. I saknad av närmare utredning kan det visserligen vara svårt att uttala en bestämd mening i frågan, men det föreligger domar från såväl underrätterna som högsta domstolen, genom vilka personer bötfällts för att de å salutorg försålt produkter, som gällande lagstiftning icke tillåtit att till salu kringföra utan tillstånd, och vissa stadsmyndigheter hava betraktat det som sin oavvisliga plikt att tillse, att å salutorgen icke tillhandahållas varor, som icke vederbörande försäljare vore berättigad att försälja genom kringföring. Det måste betraktas som en brist i lagförslaget, att frågan om torghandeln icke beaktats.

I fråga om lagförslagets innehåll i övrigt torde mindre vara att erinra. Man kan emellertid med fullt fog säga, att man icke vinner något nämnvärt genom den inskränkning som skett i personers rätt att kringföra varor till salu inom den kommun, där han är bosatt. Den s. k. dörrknackarhandeln kommer att bestå i samma omfattning som hittills, möjligen med någon ändring i arten av de varor, som tillhandahållas. Omredigeringen av bestämmelserna rörande tillstånd till kringföringshandel utom hemorten innebär i sak knappast någon ändring mot vad som nu gäller. Det hade varit önskligt, att den fasta handelsintressen i högre grad tillgodosetts, ehuru svårigheterna att finna en lämplig avvägning äro svåra.

På grund av det anförda och då utskottet finner de anmärkta bristerna i lagförslaget vara av den art att de icke kunna genom utskottet avhjälpas, hemställer utskottet,

- A) att förevarande proposition må av riksdagen avslås;
- B) att motionerna I:285, II:412 och II:413 må anses besvarade genom utskottets hemställan under A).»

2) av herrar *Larson* i Lerdala, *Olsson* i Rimforsa och *Christenson*, fröken *Wellin* samt herr *Jonsson* i Risinge, vilka anförde:

»Undertecknade kunna icke finna, att bärande skäl anförts för utskottets beslut att helt avstyrka det i propositionen framlagda förslaget till reglering i lag av kringföringshandel och tillfällighetsförsäljning. Det torde vara allmän känt, att olaga kringföringshandel för närvarande bedrives i ganska stor utsträckning, och att de varor, som allmänheten härvid förmås att inköpa, ofta äro av mindervärdig kvalitet i förhållande till priset. Vi anse, att en reglering på detta område i huvudsaklig överensstämmelse med det föreliggande förslaget är av behovet påkallad. Visserligen kunna även enligt vår mening befogade erinringar framställas mot vissa detaljer i förslaget, men dessa erinringar torde utan svårighet kunna beaktas genom ej alltför omfattande ändringar i den föreslagna lagtexten.

Utskottets betänkligheter gent emot förslag att införa tillståndstvång för kringföringshandel inom hemorten kunna vi icke dela. Vill man överhuvud

taget söka i någon mån komma till rätta med den från snart sagt alla håll påtalade »dörrknackarhandeln», synes oss annan utväg icke stå till buds. Då enligt förslaget tillstånd icke må vägras i annat fall än då sökanden är direkt olämplig att handhava verksamheten, eller de varor, som skulle försäljas, äro av sådan beskaffenhet att desamma ur hälsovårds-, ordnings-, säkerhets- eller liknande synpunkt icke anses böra saluhållas genom kringföring, synes det oss påtagligt, att förslaget icke innebär något oberättigat kringskärande av denna form för handel. Det obetydliga besvär och den ringa kostnad ett sökande av tillstånd skulle medföra torde väga ringa gent emot de fördelar, som genom reformen skulle vinnas. Härvid är särskilt att märka, att tillstånd till kringföringshandel inom hemorten till skillnad från annan dylik handel skulle kunna erhållas en gång för alla och sålunda icke behöva sökas årligen. Här-till kommer, att försäljning av ett stort antal förnödenhetsvaror enligt förslagens 8 § skulle få äga rum utan tillstånd.

Gent emot påståendet att den s. k. dörrknackarhandeln knappast torde komma att låta sig påverkas av föreskrifter om tillståndstvång, då möjlighet finnes att göra handeln laglig genom att salubjuda någon av de varor, som äro undantagna från tillståndstvång, vilja vi framhålla, att myndigheterna genom bestämmelserna i 9 §, som giva dem befogenhet att förbjuda sådan handel, om anledning till anmärkning förekommer, kunna betaga den dörrknackare, som blott har kringföringshandeln till en förevändning för bettleri eller eljest uppträder på ett för allmänheten störande sätt, möjlighet att bedriva sin verksamhet.

Utskottet har ansett viss ändring påkallad beträffande bestämmelserna om försäljarebevis. Denna uppfattning kunna vi icke dela. Att utan varje kontroll låta vem som helst under alla omständigheter uppträda som försäljare torde icke vara tillrådligt. Enligt förslaget skulle anmälan av försäljare icke erfordras i annat fall än då tillstånd att driva kringföringshandeln skulle enligt författningen erfordras. För försäljning av bröd, mjölk, kött, läskedrycker och övriga i förslagens 8 § angivna varor skulle en handlande sålunda kunna utan vidare använda vilken person som helst till försäljare. Den avvägning, som sålunda skett mellan de fall, då anmälan av försäljare bör ske, och då anmälan ej erfordras, synes oss väl avpassad efter det praktiska livets behov.

Givetvis kunna delade meningar råda angående vilka varor, som böra få kringföras till försäljning utan särskilt tillstånd. I fråga om krukväxter och örtplanter samt fiskinläggningar ansluta vi oss till utskottets ståndpunkt. Vad apelsiner och bananer angår synes oss anledning att ifråga om dessa sydfrukter göra undantag från den eljest i förslaget upptagna principen, att utländska varor icke få kringföras till försäljning utan tillstånd, knappast föreliggande. Att tillgången på dessa frukter icke komma att röna någon som helst inverkan av de föreslagna bestämmelserna torde vara uppenbart.

I likhet med utskottet anse vi begränsning i rätten att kringföra hemslöjdsalster icke böra äga rum, ävensom att kringföring av hantverksalster bör kunna ske genom hemmavarande barn, oberoende av dessas ålder.

Med stöd av vad vi sålunda anfört få vi hemställa,

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas med allenast den ändringen, att 8 § i lagen om kringföringshandel och tillfällighetsförsäljning erhåller den lydelse, som nedan an- givits såsom reservanternas förslag.

8 §.

(Propositionen.)

Utan hinder av bestämmelserna i denna lag må motor- och smörjoljor samt bränsle till salu kringföras, så ock följande varor, då de äro av in- hemskt ursprung eller av övervägande inhemsk tillverkning:

jordbruks-, ladugårds-, mejeri- och liknande produkter ävensom andra trädgårdsprodukter än *växtplantor* och frö;

kött och köttvaror;

bageri- och konditorivaror, konfekt, choklad, karameller och pastiljer;

drycker, som avses i förordningen den 8 maj 1925 angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jäm- förliga drycker, is och vatten;

vilda bär och blommor, svamp;

fångst från jakt och fiske; samt

hemslöjds- och hantverksalster, dock endast där kringföringen sker av till- verkaren eller av hans make eller barn under sexton år.

Vad nu sagts gäller icke konserver.

8 §.

(Reservanternas förslag.)

Utan hinder av bestämmelserna i denna lag må motor- och smörjoljor samt bränsle till salu kringföras, så ock följande varor, då de äro av in- hemskt ursprung eller av övervägande inhemsk tillverkning:

jordbruks-, ladugårds-, mejeri- och liknande produkter ävensom andra trädgårdsprodukter än *trädplantor, buskar* och frö;

kött och köttvaror;

bageri- och konditorivaror, konfekt, choklad, karameller och pastiljer;

drycker, som avses i förordningen den 8 maj 1925 angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jäm- förliga drycker, is och vatten;

vilda bär och blommor, svamp;

fångst från jakt och fiske;

hemslöjdsalster; samt

hantverksalster, dock endast där kringföringen sker av tillverkaren el- ler av hans make eller hemmavarande barn.

Vad nu sagts gäller icke konserver av *frukt, grönsaker, svamp eller kött.»*